

QUICKSCAN

ACHTERWILLENSEWEG 132 & 134 TE GOUDA

QUICKSCAN

ACHTERWILLENSEWEG 132 & 134 TE GOUDA

Oktober 2011

J. Maassen
P. Calle
M. van Delft

In opdracht van:
DHV

BUREAU VIRIDIS

Onderzoeksbureau voor natuur en landschap

Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
Tel: 0345-753275 / 753246
Email: info@bureau-viridis.nl
Http: www.bureau-viridis.nl
KvK-nummer: 11055787
BTW-nummer: NL821239119.B01
Loonbel.-nummer: NL83222315.L01

Colofon

© Ecologisch Adviesbureau Viridis BV, Culemborg

Contactpersoon: Th. de Jong

Tekst en samenstelling: J. Maassen, P. Calle en M. van Delft

Veldwerk: J. Maassen

Foto's in rapport: J. Maassen

Foto voorblad: Zicht op onderzoeksgebied in zuidelijke richting

Projectnummer: 2011-55

Wijze van citeren: Maassen J, P. Calle & M. van Delft 2011. Quickscan Achterwil-
lenseweg 132 & 134 te Gouda. Ecologisch Adviesbureau Viridis
B.V., Culemborg.

In opdracht van: DHV

Contactpersoon: Dhr. K. Jorma

Status: Definitief 31 oktober 2011

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Wettelijke bescherming van soorten	3
3	Gebiedsbeschrijving	4
3-1	Beschrijving onderzoeksgebied	4
3-2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	7
4	Methode	9
4-1	Quicksan	9
4-2	Bronnenonderzoek	9
4-3	Veldonderzoek	9
5	Resultaten quickscan	10
5-1	Vogels	10
5-2	Vaatplanten	11
5-3	Amfibieën	11
5-4	Reptielen	12
5-5	Vissen	12
5-6	Zoogdieren	12
5-7	Conclusie	13
6	Ontheffingsaanvraag	14
6-1	Mogelijkheden	14
6-2	Conclusie	14
7	Mitigerende maatregelen & aanbevelingen	15
7-1	Vleermuizen	15
7-2	Bittervoorn	15
7-3	Broedvogels	15
7-4	Aanbevelingen	15
8	Eindconclusie	16
9	Literatuur	17
Bijlage I: Mogelijkheden voor vogels en vleermuizen bij nieuwbouw		18

1 INLEIDING

Op de percelen Achterwillenseweg 132 en 134 te Gouda worden een drietal woningen in de zuidwest- en de zuidoosthoek van het plangebied gebouwd. De bestaande bebouwing blijft intact en er worden geen bomen en andere houtbegroeiingen verwijderd. Er worden geen watergangen gedempt, maar wel enkele bruggentjes aangelegd.

Voor de voorgenomen bouw en ingrepen is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. In dit kader dient de aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht te worden.

De resultaten van de quickscan moeten antwoord geven op de volgende vragen:

- Komen in het plangebied beschermde soorten voor?
- Wat is het terreingebruik van de eventueel aanwezige beschermde soorten?
- Zijn er geschikte biotopen voor beschermde soorten aanwezig in het plangebied?
- Is het noodzakelijk een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen?

2 WETTELIJKE BESCHERMING VAN SOORTEN

De Flora- en faunawet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangewezen beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. Bovendien zijn een aantal planten- en diersoorten aangewezen als zijnde beschermde soorten. De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

Op 21 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur betreffende artikel 75 van de FF-wet van kracht geworden. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht, waarbij de volgende groepen worden onderscheiden:

1 'Algemene soorten'

Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een vrijstelling wordt verleend. Er behoeft geen ontheffing van Art. 75 van de FF-wet te worden aangevraagd. Wel is op de ingrepen de zorgplicht van toepassing. De zorgplichtbepaling houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende planten en dieren, evenals voor hun directe leefomgeving.

2 'Overige soorten'

Voor deze soorten geldt dat bij ruimtelijke activiteiten geen ontheffing Art. 75 van de FF-wet behoeft te worden aangevraagd, mits de activiteiten worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zolang een dergelijke gedragscode nog niet is geformuleerd zijn ruimtelijke activiteiten met betrekking tot deze soorten wel ontheffingsplichtig.

3 'Bijzondere soorten'.

Dit zijn soorten die vermeld staan in bijlagen van de Habitatrichtlijn, alle vogelsoorten en enkele op de Rode Lijsten vermelde soorten. Voor deze soorten geldt dat voor ruimtelijke ingrepen een ontheffing aangevraagd moet worden van Art. 75 van de FF-wet. Deze ontheffing zal getoetst worden aan drie criteria:

- Is er sprake van een in bij de wet genoemd belang;
- Is er een alternatief, zo ja, dan geldt dat het alternatief uitgevoerd dient te worden. Zo nee, dan wordt de ingreep aan de wet getoetst;
- De geplande ingreep doet geen afbreuk aan de duurzame staat van instandhouding van de soort.

3 GEBIEDSBESCHRIJVING

3-1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gelegen op de grens tussen stedelijk en landelijk gebied, op zeer korte afstand van de Reeuwijkse Plassen en het poldergebied tussen Gouda en Woerden. Aan de noordkant grenst het onderzoeksgebied vrijwel direct aan het waterrijke natuurgebied het Goudse Hout. De locatie grenst aan de zuidkant aan de spoorlijn Utrecht - Rotterdam. Tussen spoordijk en onderzoeksgebied ligt een ruig begroeide spoorwegzone die niet binnen de EHS valt maar voor een aantal soorten wel als ecologische verbindingszone zal functioneren.

Figuur 1: Begrenzing onderzoeksgebied.

De onderzoeklocatie bevat de bebouwing van een drietal woningen omgeven door ruime tuinen met gazons en een gevarieerde tuinaanplant. Tevens is er meer natuurlijk terrein aanwezig in de vorm van graslandjes. Rond en binnen de onderzoeklocatie zijn ruime watergangen aanwezig. Binnen de zuidwesthoek van het gebied is een groter oppervlak open water aanwezig.

In de meest westelijke van de aanwezige woningen is sprake van slordige bewoning. Er zijn hier kapotte en losliggende dakpannen aanwezig. Het middelste huis is in 1998 gebouwd en verkeert in goede staat. Ook het oostelijke huis is bewoond en verkeert in goede staat. Andere bebouwing betreft een grotere stenen schuur en enkele houten schuurtjes die als onderkomen voor het aanwezige kleinvee dienen.

De begroeiing rond de huizen bestaat uit een grote variatie aan houtgewassen van (veelal wintergroene) sierstruiken en bomen. De aanplant van bomen toont een grote diversiteit gelet zowel op soortensamenstelling en ouderdom. Naast inlandse en ingeburgerde soorten als schietwilg, els en Canada populier, die enige relatie hebben met het oorspronkelijke agrarische en natuurlijke landschap, ook een hoog aandeel van exoten als blauwspaar, moerascypres en zwarte den. Met name onder de aanwezige schietwilgen en populieren zijn exemplaren aanwezig die oud genoeg zijn om voor verschillende soorten fauna ecologisch interessant te zijn doordat ze veel dood hout bevatten. Er zijn oude knotwilgen aanwezig en van een aantal overjarige populieren resten alleen nog de afstervende stamresten.

De aanwezige watergangen betreffen ondiepe watergangen met weke veenige bodems. De onderwaterbodems zijn dicht begroeid met grof hoornblad en de wateroppervlakken bedekt met ijle krooslagen. Het water is tamelijk helder en van een oorspronkelijke mesotrofe kwaliteit. Over de grootste lengte ontbreken enigszins ontwikkelde oeverbegroeiingen waarbinnen licht beschermde soorten als dotterbloem en zwanenbloem kunnen voorkomen. Over een klein deel van de lengte zijn dunne rietkragen aanwezig waarbinnen o.a. pluimzegge en grote valeriaan groeien. Ter hoogte van de weilandjes is het ontbreken van oeverbegroeiingen een gevolg van de begrazing door vee. Wel woekert plaatselijk de waarschijnlijk voor het vee weinig smakelijke exoot waterhyacint. De vertrapte en verzakte oeverzones binnen het weilandgebied in de zuidoosthoek van het onderzoeksgebied tonen een zeer geschikt profiel voor amfibieën.

De enige natuurlijk begroeide terreindelen betreffen de weilandjes. Het door schapen en geiten licht begraasde grasland is van een algemeen en verstoord vegetatietype. De grasmat bevat naast het cultuurgras Engels raaigras een hoog aandeel fioringras als meer natuurlijk gras. Als kruiden zijn soorten van verstoorde bodem aanwezig en binnen de oeverzones van de watergangen bevat de grasmat een aandeel aan moerasplanten. Langs de weilandjes zijn rommelige terreinranden aanwezig waar houtafval is gedumpt.

Onderstaande afbeeldingen geven een overzicht van de onderzoekslocatie

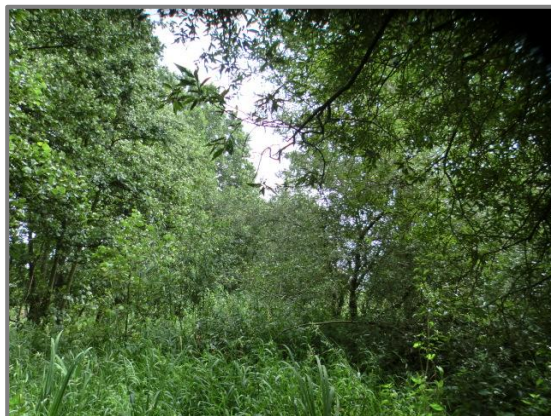
Afbeelding 1: Beschadigd dak westelijk woning.

Afbeelding 2: Meest oostelijk huis.

Afbeelding 3: Zicht op de tuin.

Afbeelding 4: Bosbegroeiing.

Afbeelding 5: Watergang bij bouwlocatie.

Afbeelding 6: Bouwlocatie zuidwest.

Afbeelding 7: Oude stammen populieren.

Afbeelding 8: Boom met holte.

Afbeelding 9: Centraal gelegen woning.

3-2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Het onderzoeksgebied ligt op circa 450 m afstand van het Natura2000-gebied 'Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein'. De voor dit gebied aangewezen habitatsoorten zijn de overwinterende kleine zwaan, krakeend, smient en slobbeend. Tussen het projectgebied en het Natura-2000 gebied liggen een aantal wegen, bebouwing, grasland met sloten, kleine bosjes en houtwallen. Daarnaast hebben de aangewezen habitatsoorten een expliciete habitatkeuze welke niet overeenkomt met de aanwezige biotopen in het plangebied. Het is niet waarschijnlijk dat de habitatsoorten in het plangebied voorkomen. De voorgenomen ingrepen hebben geen significante negatieve effecten op de aangewezen habitatsoorten in het nabijgelegen Natura2000-gebied.

Het plangebied is niet gelegen binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) maar ligt wel in de naaste omgeving van de EHS. Het is niet waarschijnlijk dat de ingrepen de wezenlijke waarden en ken-

merken van de nabij gelegen EHS zullen aantasten. Het is niet noodzakelijk een toetsing in het kader van het Nee, tenzij-regime uit te voeren.

Figuur 2: Globale ligging onderzoeksgebied.
 Ligging Natura2000-gebied 'Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein'
 Ligging EHS

Daarnaast moet bij de voorgenomen ingrepen rekening worden gehouden met de provinciale uitwerking en toepassing van het compensatiebeginsel. Dit moet voorkomen dat natuur en landschap er 'per saldo' op achteruit gaan bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het compensatiebeginsel is van toepassing op de volgende gebieden:

- (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur;
- Natuurgebieden buiten de PEHS: opgenomen in streekplan en/of begrensde natuurmonumenten in het kader van de Natuurbeschermingswet ;
- Biotopen van zogenoemde rode lijstsoorten en gebieden buiten de EHS met (zeer) hoge natuurwaarden;
- Beplantingen vallend onder de Boswet;
- Randstad Groenstructuur projecten en vier Strategische Groen Projecten;
- Rijksbufferzones;
- Gebieden met zeer hoge landschappelijke waarden.

Het plangebied valt binnen de begrenzing van nationaal landschap het Groene Hart en ook het Strategisch Groenproject Zoetermeer-Zuidplas heeft betrekking op de groene gebieden rond Gouda. De voorgenomen ingrepen zullen geen negatieve invloed hebben op natuur- en landschapswaarden in bovengenoemde gebieden. De nieuwbouw wordt gerealiseerd op een locatie met bestaande woningen en de omgeving van het plangebied zal niet worden aangetast door de werkzaamheden

4 METHODE

De uitvoering van de bouwplannen heeft mogelijk gevolgen voor aanwezige strikt beschermde soorten. Zoals in paragraaf 2.2 is toegelicht hoeft geen onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet en Nee, ten-zij-regime plaats te vinden en volstaat een onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet.

4-1 Quicksan

Planten en dieren worden normaliter op een aantal momenten in het jaar onderzocht. Veel soorten, waaronder dagvlinders, libellen en sprinkhanen zijn fysiek niet steeds als imago aanwezig waardoor ze niet het hele jaar door onderzocht kunnen worden. Kleine zoogdieren zijn door de winterse omstandigheden in aantal gedecimeerd zodat vangstresultaten in het voorjaar geen goed beeld van de aanwezige soorten en aantallen geven. In het voorjaar hebben vleermuizen hun winterverblijven verlaten, maar hebben nog geen zomerkolonies gevormd. Indien een uitgebreid ecologisch onderzoek niet mogelijk is, of indien eerst onderzocht moet worden of een uitgebreid onderzoek noodzakelijk is, wordt gewoonlijk een voortoets of quickscan uitgevoerd. Een quickscan bestaat uit een bronnenonderzoek en oriënterend veldbezoek.

4.2 Bronnenonderzoek

Voor het bronnenonderzoek zijn bestaande verspreidingsgegevens verzameld. Hierbij is het archief van Bureau Viridis geraadpleegd en is literatuuronderzoek door middel van verspreidingsatlassen van verschillende soortgroepen verricht. Daarnaast zijn de websites Waarneming.nl en Zoogdieratlas.nl geraadpleegd.

4.3 Veldonderzoek

Bij het veldbezoek is op basis van de geografische ligging, terreingesteldheid en expert judgement beoordeeld of er in het onderzoeksgebied (mogelijk) beschermde soorten voorkomen. Daarnaast is beoordeeld of er voor beschermde soorten geschikte biotopen aanwezig zijn.

5 RESULTATEN QUICKSCAN

De resultaten van het veldbezoek op 16 juni 2011 en het bronnenonderzoek worden hierna per soortgroep besproken.

5-1 Vogels

Alle vogels zijn strikt beschermd. In de broedperiode zijn ook nesten van vogels beschermd. Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het gehele jaar beschermd. Het betreft soorten van de zogenaamde Vogellijst zoals die door het Ministerie van EL&I wordt gehanteerd (zie kader). Tijdens het onderzoek is speciaal aandacht besteed aan de aanwezigheid van (jaarrond beschermde) nesten van broedvogels.

Vogellijst

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de FF-wet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huis-mus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. In de Vogellijst worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders vestigen. **De nesten van de soorten uit categorie 5 zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.**

Bij het meest oostelijke pand werden mestsporen aangetroffen die wijzen op aanwezigheid van meerdere jaarrond beschermde nestelplaatsen van huismussen. Echter dit pand noch de overige bebouwing wordt gesloopt, noch houtbegroeiingen worden verwijderd, zodat jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen op deze plekken niet in gevaar komen. Op de toekomstige bouwlocaties bevinden zich geen elementen die vaste verblijfplekken aan vogels kunnen bieden.

5-2 Vaatplanten

Binnen de omgeving kunnen als licht beschermde soorten langs waterkanalen zwanenbloem en dotterbloem verwacht worden. Andere strikt beschermde soorten die binnen de omgeving voorkomen zijn gebonden aan kwetsbare vegetatietypen als blauwgrasland en dotterbloemgrasland die binnen het plangebied ontbreken. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen strikt beschermde soorten waargenomen. Gelet op het verstoorde karakter van de meer natuurlijke vegetatie binnen het onderzoeksgebied worden geen streng beschermde soorten vaatplanten verwacht.

5-3 Amfibieën

Licht beschermde amfibieën

Tijdens het veldbezoek werden vier licht beschermde amfibiesoorten waargenomen: bruine kikker, gewone pad, middelste groene kikker en kleine watersalamander. Alle wateren op het terrein en in het bijzonder die in de zuidoosthoek van terrein, zijn geschikt als voortplantingswateren voor genoemde soorten, gelet op diepte, begroeiing en toegankelijkheid. De aanwezige rommelige terreinranden bieden een goed land- en overwinteringsbiotoop. Opvallend waren de grote aantallen juveniele kleine watersalamanders die geschept werden, vooral binnen de watergangen op de toekomstige bouwlocatie in de zuidoosthoek van het gebied.

Strikt beschermde amfibieën

Gelet op de verspreidingsgegevens en bronnenonderzoek is de rugstreepad de enige streng beschermde amfibiesoort die verwacht kan worden. Op zeer korte afstand van het onderzoeksgebied zijn uit 2006 waarnemingen bekend (bouwterrein langs Middenwillenseweg). In het algemeen komt de soort binnen het veenweide gebied vooral voor nabij, veelal rommelige, menselijke bebouwing. Binnen het onderzoeksgebied is geschikt voortplantingswater aanwezig dat aan de warmtebehoefte van de larven kan voldoen. Geschikt landbiotoop is in voldoende mate aanwezig om de soort niet uit te sluiten. Tijdens het veldbezoek is een intensief onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van de rugstreepad. Hierbij zijn allerlei zaken omgekeerd waaronder de soort schuilgelegenheid kan vinden en zijn er zelfs een aantal houtstapels afgestapeld. De aanwezige watergangen zijn onderzocht op aanwezigheid van larven. Er zijn tijdens het veldbezoek geen rugstreepadden aangetroffen in het onderzoeksgebied. Gelet op de gepleegde onderzoeksinspanning kan aanwezigheid van de rugstreepad op het terrein uitgesloten worden.

Er werden geen andere amfibieënsoorten uit de tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen. Deze soorten worden gezien de aanwezige habitattype ook niet verwacht.

5-4 Reptielen

Op basis van de verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen kan als enige reptielsoort de ringslang verwacht worden. Het onderzoeksgebied ligt binnen de meest westelijke uitloper van het landelijk verspreidingsgebied van de ringslang. De soort komt voor binnen het Goudse Hout en zelfs op verschillende plekken in de stad. Binnen het onderzoeksgebied zijn vooral langs de randen geschikte biotoompomstandigheden aanwezig. Vooral de ruig begroeide zone langs het spoor kan van belang zijn. Tijdens het bezoek is bijzondere aandacht besteed aan plekken waar de soort schuilgelegenheid of opwarmmogelijkheden vindt. De soort werd niet aangetroffen tijdens het bezoek, ondanks de gepleegde inspanning en goede weersomstandigheden. Er wordt vanuit gegaan dat de ringslang niet voorkomt in het plangebied.

Tijdens het veldbezoek zijn ook geen andere reptielen in het plangebied aangetroffen. Deze worden gezien de verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikte habitatelementen voor reptielen niet verwacht.

5-5 Vissen

Binnen het plangebied kunnen de strikt beschermde vissoorten kleine modderkruiper en bittervoorn verwacht worden. In het onderzoeksgebied zijn voor beide soorten geschikte wateren aanwezig wat betreft begroeiing, bodem en diepte. Tevens werd aanwezigheid van zoetwatermossels geconstateerd. Deze zijn van belang binnen de voortplantingscyclus van de bittervoorn. Tijdens het veldbezoek zijn de aanwezige watergangen uitgebreid onderzocht met behulp van het schepnet en voldoende om te constateren dat de kleine modderkruiper ontbreekt. De bittervoorn laat zich wat moeilijker inventariseren met het schepnet en kan niet geheel uitgesloten worden. In het algemeen kan geconstateerd worden dat de onderzochte wateren arm aan vissen zijn. De enige vissoort die werd waargenomen betrof de niet beschermde zeelt.

5-6 Zoogdieren

Gelet op de landelijke verspreidingsgegevens en aanwezige habitats kunnen, behalve vleermuizen, alleen de waterspitsmuis als strikt beschermde zoogdiersoort verwacht worden. Echter de oevervegetaties zijn te verstoord of onvoldoende ontwikkeld om deze soort binnen het onderzoeksgebied te verwachten.

De bebouwing bevat onder de dakpannen geschikte zomerverblijfmogelijkheden voor vleermuizen. Vooral het meest westelijke huis met zijn vele beschadigingen aan de dakbekleding is kansrijk. Ook zijn er holten in bomen aanwezig die verblijfmogelijkheden bieden. Echter op de plekken waar de nieuwbouw gepland is ontbreken elementen die verblijf aan vleermuizen kunnen bieden. Er worden door de voorgenomen ingrepen geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast.

Het onderzoeksgebied zal zeer waarschijnlijk gebruikt worden als foerageergebied door verschillende soorten vleermuizen waaronder gewone dwergvleermuis en watervleermuis. Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige groenstructuren om zich voort te bewegen binnen het foerageer-

gebied. Het verwijderen van lijnvormige structuren kan een negatief effect veroorzaken op vleermuizen doordat de verbinding tussen verblijfplaatsen en foerageergebied verdwijnt. De groenstructuren in het plangebied blijven echter onaangetast. Wel zullen drie extra woningen in het plangebied worden gebouwd. De toegankelijk en geschiktheid van het foerageergebied mag niet worden aangetast door het realiseren van de drie extra woningen. Het is van belang dat de functionaliteit van het leefgebied niet afneemt na de bouw van de woningen. Met andere woorden, vleermuizen moeten na de bouw nog steeds gebruik kunnen maken van het plangebied. Een groter oppervlak bebouwd terrein in het plangebied kan verstoring tijdens het foerageren veroorzaken in de vorm van lichtverstoring. Door rekening te houden met de verlichting tijdens de bouwwerkzaamheden en na afloop van de werkzaamheden zal verstoring tijdens het foerageren worden geminimaliseerd. Op deze wijze kunnen vleermuizen tijdens en na de voorgenomen ingrepen gebruik blijven maken van het plangebied.

5-7 Conclusies

- Jaarrond beschermde nesten van vogels en plekken die van potentieel belang daarvoor kunnen zijn, zijn alleen buiten de bouwlocaties aangetroffen. Omdat geen bebouwing gesloopt wordt en de aanwezige bomen intact blijven komen bij uitvoering van de bouwplannen geen vaste verblijfplaatsen van vogels in gevaar;
- Uit bronnenonderzoek is naar voren gekomen dat 2 strikt vissoorten (kleine modderkruiper & bittervoorn), 1 strikt beschermde amfibiesoort (rugstreeppad) en 1 strikt beschermd reptielsoort (ringslang) mogelijk verwacht kunnen worden. Aanwezigheid van genoemde soorten kon tijdens het bezoek niet aangetoond worden en kan op basis van de gepleegde onderzoeksinspanning uitgesloten worden. Uitgezonderd de bittervoorn; aantonen van aanwezigheid van deze soort eist nog nader onderzoek. Dit is alleen nodig indien een deel van het water gedempt zou worden, of indien het water sterk vergraven zou worden;
- Het onderzoeksgebied was tamelijk rijk aan licht beschermde amfibieën, vooral ter hoogte van de bouwlocatie in de zuidoosthoek van het gebied. De aanwezige soorten staan vermeld op tabel 1 van de AMvB art. 75 FF-wet; voor deze soorten van deze soorten geldt een vrijstelling;
- Het onderzoeksgebied is als geschikt foerageergebied voor vleermuizen beoordeeld. De bebouwing en de aanwezige houtbegroeiingen vallen buiten de voorgenomen ingrepen, zodat geen verblijfplaatsen of vliegroutes aangetast worden. De functionaliteit van het foerageergebied wordt niet aangetast als rekening wordt gehouden met lichtverstoring tijdens en na de werkzaamheden.

6 ONTHEFFINGSAANVRAAG

Uit het vorige hoofdstuk is gebleken dat vleermuizen en eventueel bittervoorn negatieve effecten kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

6-1 Mogelijkheden

Er zijn 2 manieren om met de aanwezigheid van beschermde soorten om te gaan:

1. Er wordt bij het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) een ontheffing aangevraagd voor het overtreden van de Flora- en faunawet. Het is echter niet aannemelijk dat deze ontheffing wordt verleend zonder dat er maatregelen voor de soorten worden genomen.
2. Door het nemen van maatregelen wordt voorkomen dat de FF-wet wordt overtreden. Het aanvragen van een ontheffing is dan niet nodig. Bij maatregelen moet gedacht worden aan zogenaamde mitigerende maatregelen.

Door het uitvoeren van de juiste mitigerende maatregelen is een ontheffing van de Flora- en Faunawet niet nodig. In het volgende hoofdstuk worden de te nemen mitigerende maatregelen beschreven om een eventuele overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien het niet mogelijk is om de genoemde mitigerende maatregelen te nemen is het noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen.

6-2 Conclusie

- Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te voeren om een overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen en eventueel bittervoorn te voorkomen;
- Indien het niet mogelijk is om de mitigatie uit te voeren is het noodzakelijk een ontheffing aan te vragen van de Flora- en faunawet;

7 MITIGERENDE MAATREGELEN & AANBEVELINGEN

De volgende mitigerende maatregelen moeten worden uitgevoerd om een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

7-1 Vleermuizen

- Vleermuizen foerageren in de schemer en gedurende de nacht. Door werkzaamheden enkel na zonsopgang en voor zonsondergang uit te voeren wordt verstoring tijdens het foerageren geminimaliseerd;
- Sommige soorten vleermuizen, waaronder watervleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring. Door tijdens de werkzaamheden zo weinig mogelijk gebruik te maken van bouwverlichting wordt verstoring tijdens het foerageren voorkomen;
- Ook na afloop van de bouwwerkzaamheden wordt bij de inrichting van het plangebied rekening gehouden met een vleermuisvriendelijke verlichting. Dit komt neer op een verlichting die alleen het hoognodige in de nabijheid van de woningen verlicht en niet de gehele omgeving.

7-2 Bittervoorn

- Indien in de toekomst toch besloten wordt om werkzaamheden (dempen of sterk vergraven van de oeverzones) aan de in het plangebied aanwezige wateren uit te voeren is aanvullend onderzoek naar de strikt beschermde bittervoorn nodig. De beste tijd voor onderzoek naar de bittervoorn is de nazomer omdat dan veel juveniele aanwezig zijn die gemakkelijk met een schepnet te vangen zijn. Indien al voor die tijd met zekerheid bekend moet zijn of de soort voorkomt in het plangebied, kan dit gedaan worden door het water elektrisch (m.b.v. gelijkstroom en een kleine boot) af te vissen.

7-3 Broedvogels

- Tijdens de werkzaamheden wordt rekening gehouden met broedvogels. Alle nesten zijn immers strikt beschermd. Door vegetaties kort te houden op de bouwlocaties kan voorkomen worden dat vogels hier nesten en verstoord worden door de bouwwerkzaamheden.

7-4 Aanbevelingen

- Bij de nieuwbouw kunnen maatregelen genomen worden om de gebouwen aantrekkelijker te maken voor (stads)vogels en vleermuizen. In Bijlage I worden enkele voorbeelden van inrichtingsmaatregelen gegeven.
- Bouwlocaties met veel open grond en ondiepe plasjes vormen een aantrekkelijk biotoop voor rugstreeppad. Indien dit biotoop (met name de ondiepe snel opwarmende pioniersplasjes) bij de bouw ontstaan kan dat bij vestiging van de rugstreeppad vertraging voor de bouw betekenen (de soort is immers strikt beschermd). Voorkomen van geschikt leefgebied op de bouwlocatie is dan ook van belang.

8 EINDCONCLUSIE

- Door het uitvoeren van mitigerende maatregelen wordt een overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen voorkomen;
- Indien later besloten wordt om een deel van de watergangen alsnog te dempen of vergraven is eerst aanvullend onderzoek naar het voorkomen van de strikt beschermde bittervoorn noodzakelijk;
- Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige broedgevallen. Het is mogelijk om broedgevallen te voorkomen door de vegetatie in de naaste omgeving van de bouwterreinen kort te houden;
- Indien het niet mogelijk is om de genoemde mitigerende maatregelen uit te voeren vindt een overtreding van de Flora- en faunawet plaats en moet een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd worden.

9 LITERATUUR

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992.
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009.
De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Nederland, Leiden.

Husting, F. & Vergeer, J., 2002
Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000 Uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens H., Mostert K. & Bongers, W. 1997.
Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie.
KNNV uitgeverij, Utrecht.

Websites:

www.zoogdieratlas.nl

www.waarneming.nl.

Bijlage 1: Mogelijkheden voor vogels en vleermuizen bij nieuwbouw

Bij herbouw en nieuwbouw kunnen maatregelen genomen worden om de gebouwen aantrekkelijker te maken voor vogels en vleermuizen.

Gierzwaluwen

Voor gierzwaluwen zijn er diverse nestmogelijkheden in de handel. Voor gebouwen met dakpannen kunnen speciale gierzwaluwpannen met invliegopening gebruikt worden. Het dak moet vanwege het gevaar van oververhitting wel naar het noorden of oosten gericht zijn en het liefst steiler zijn dan 45°.

Bij nieuwbouw met platte daken kunnen gierzwaluwkasten gebruikt worden die aan de gevel worden gehangen of worden ingemetseld. Er zijn onder andere neststenen van houtbeton beschikbaar. Aangezien gierzwaluwen koloniebroeders zijn dienen meerdere stenen of pannen bij elkaar geplaatst te worden met voldoende tussenruimte.

Bronnen: www.gierzwaluw.com
www.gierzwaluwbescherming.nl
www.reszto.nl

De gierzwaluwenkast "Artidomus" wordt ingemetseld.
Foto's: Reszto.

Huismussen

Ook voor huismussen kan nestgelegenheid aangebracht worden. Bij daken met dakpannen kan bijvoorbeeld aan de dakvoet de "Vogelvide"® worden ingebouwd om een kolonie te huisvesten. Deze kast met twee openingen per meter kan over de gehele breedte van het dak worden aangebracht. Er zijn ook koloniekasten beschikbaar die ingemetseld kunnen worden in een nieuwe muur.

Bronnen: www.vogelbescherming.nl (zoekterm vogelvide)
www.waveka.nl

Vleermuizen

Om gebouwen voor vleermuizen aantrekkelijk te maken is het vooral van belang dat spouwmuren beschikbaar zijn. Dat kan bijvoorbeeld door het open houden van stootvoegen.

Ook kunnen vleermuiskasten ingebouwd worden. Tot nu toe maken alleen gewone dwergvleermuizen hiervan gebruik en als winterverblijfplaats en voor kraamkolonies zijn ze niet of nauwelijks geschikt. Er komen echter steeds meer interessante inbouwvoorzieningen op de markt (med. E. Korsten). Als besloten wordt tot het plaatsen van kasten is het verstandig deskundig advies in te winnen voor de betreffende situatie. Ook kan eventueel een kast aan de buitenkant van een gebouw geplaatst worden. Op de foto staat een externe kast aan een gebouw in Tilburg waar een kraamkolonie van gewone dwergvleermuizen gebruik van maakt. In plaats van een externe kast kan echter beter een ingebouwde vleermuisvoorziening aangebracht worden.

Bronnen: www.vleermuis.net.
www.vleermuizenindestad.nl
www.natuurbericht.nl

Externe vleermuiskast aan een gebouw in Tilburg. In 2009 werden hier ruim 250 uitvliegende gewone dwergvleermuizen geteld. Als kasten kunnen worden ingebouwd verdiend dat echter sterk de voorkeur.

Foto: Erik Korsten.